

ביצה מלפני אלף שנה!

<https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/FMfcgzGkXmWkFljJLRIQnZBngxQnJbCW>

בחפירת רשות העתיקות ביבנה נחשפה ביצת תרנגולת שלמה בת כ-1,000 שנה.

מדובר בממצא נדיר: בעולם מוכרות ביצי תרנגולת שלמות עתיקות ספורות * הביצה השתמרה בזכות נפילתה לתוך בור ספיגה שתכולתו רכה * החפירה - במסגרת הקמת שכונה חדשה בעיר, ביוזמת רשות מקרקעי ישראל.

הארכיאולוגים בחפירת רשות העתיקות ביבנה לא האמינו למראה עיניהם: במהלך חפירה בבור ספיגה - בור ביוב ביתי המתוארך לתקופה האסלאמית - לפני כ-1,000 שנה, חולצה מהאדמה ביצת תרנגולת קדומה במצב שלם. החפירה הארכיאולוגית הגדולה, בניהולם של ד"ר אלי הדד, ליאת נדב-זיו וד"ר ג'ון זליגמן, מגלה, בין השאר, אזור תעשייה רחב ומגוון מהתקופה הביזנטית, והיא מתקיימת כחלק מפרויקט של רשות מקרקעי ישראל להרחבת העיר.

"שברי קליפות ביצים מוכרים גם מתקופות קדומות יותר, למשל - בעיר דוד, בקיסריה ובאפולוניה, ואולם בשל קליפתה השברירית של הביצה, כמעט שלא השתמרו ביצי תרנגולת שלמות. גם ברמה עולמית, מדובר בממצא נדיר ביותר". אומרת ד"ר לי פרי גל, ארכיאולוגית ברשות העתיקות ומומחית לעופות בעולם הקדום. "בארכיאולוגיה אנחנו מוצאים, לעיתים נדירות, ביצי יען קדומות שלמות, אשר משתמרות בשל קליפתן העבה יותר."

"גם כיום, הביצים בקושי שורדות בקרטוני הסופר. מדהים לחשוב שמדובר בממצא בן 1,000 שנה! אומרת אלה גורסקי, ארכיאולוגית רשות העתיקות, שבשטחה נמצאה התגלית. "נראה שהשתמרותה

הייחודית של הביצה נובעת מהתנאים שבהם שכנה משך מאות שנים - מצע רך בבור ביוב, אשר ככל הנראה הכיל הפרשות אדם רכות, שהגנו עליה."

משק העופות נכנס לשימוש בארץ ישראל כבר לפני 2,300 שנה - בתקופה ההלניסטית ובתקופה הרומית הקדומה. בתקופה האסלאמית, החל מהמאה ה-7 לספירה, ניצפית ירידה ניכרת באחוז עצמות החזירים באתרים באזורינו - ביטוי לאיסור לאכילת חזיר. "משפחות חיפשו תחליף לחלבון זמין בבעל חיים קטן, שלא דורש שימור וקירור, והן מצאו אותו בבשר העופות ובביצים" מסבירה ד"ר פרי גל. "לצערנו, הביצה נמצאה כשבתחתית סדק, ולכן מרבית החומר חלחל ממנה. נותרו בה רק שרידים מעטים של חלמון, שנשמרו לבדיקה עתידית של aDNA."

על אף הזהירות שננקטה במהלך הוצאת הביצה מהשטח, בליווי משמר מומחה, קליפת הביצה, שהתנאים הייחודיים מתחת לפני הקרקע שמרו על שלמותה, נסדקה. במעבדה האורגנית של רשות העתיקות ביצע המשמר אילן נאור רפאות בביצה, וזו הוחזרה למצב שלם.

איך הגיעה הביצה דווקא לתוך בור הספיגה? אין לדעת. מעניין, שלצד הביצה, הוצאו מהבור ממצאים מרהיבים נוספים, ובהם שלוש בובות עצם אופיניות לתקופה האסלאמית, ששימשו למשחק לפני 1,000 שנה.

תוספת משילה:

החוקרת לא כתבה כמה נפח הביצה, אך מהסרגל שהיא צירפה רואים שהיא בערך בגודל ביצה

מדיום שלנו:

רוחב הביצה העתיקה 4.55
ס"מ, ואורכה 5.55 ס"מ.
ואילו ביצה מדיום שלנו
שרוחבה 4.1 ס"מ וארכה 5.7 ס"מ -
נפחה חמישים סמ"ק.